

робіт шляхом створення єдиних технологічних схем побудови товарної політики на основі координації дій профільних структурних підрозділів щодо комплексу маркетингових інструментів.

Отже, в цілому маркетингова діяльність аграрних підприємств є управлінською, оскільки її результатом є прийняття стратегічних та операційних рішень з подальшою їх імплементацією. Технологізація управлінського процесу щодо товарної політики як ключового інструменту маркетингу передбачає поєднання креативної складової та стандартизованих дій і операцій щодо збору, аналізу, обробки інформації як основи для прийняття рішень у сфері розробки товарної пропозиції та управління нею.

1. Ілляшенко С. М. *Сучасні тенденції застосування інтернет-технологій у маркетингу. Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 4. Т II. С. 64–74.
2. Ильичева И. В. *Маркетинговые технологии : учебно-методическое пособие*. Ульяновск: УлГТУ. 2012. 158 с.
3. Селюков М. В. *О роли и значении маркетинговых технологий в повышении эффективности деятельности хозяйствующих субъектов. Современные проблемы науки и образования*. 2013. № 5.
4. Туницький Н. О. *Впровадження системи маркетингових технологій при здійсненні імпорتنих операцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)»*, Київ, 2010. 21 с.

Т.М. СТЕПУРА, М.В. ЛЕВОЧКО

Національний університет "Львівська політехніка"

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ЕКОЛОГІЧНІ ВИМІРИ

© Степура Т.М., Левочко М.В., 2018

У Глобальному договорі ООН, до якого у 2009 році приєдналося уже більш ніж 6,5 тис. компаній та організацій з 130 країн світу, проголошує основні принципи соціальної відповідальності у сфері прав людини, праці та екології. Останні регламентують поведінку компаній як ініціаторів екологічної відповідальності, провайдерів екологічно чистих технологій.

Разом з тим, концепція гідної праці, проголошена Міжнародною організацією праці у 1998 році визначає безпеку праці як одну з основних цінностей у сфері праці та забезпечення прав працівника. Таким чином на перетині таких важливих документів окреслюється необхідність забезпечення екологічної складової соціальної відповідальності бізнесу щодо збереження здоров'я власних працівників та мінімізації шкоди для навколишнього середовища задля безпеки усіх стейкхолдерів, майбутніх поколінь.

Водночас слід відзначити, що питання дотримання прав працівників на безпеку робочого місця, а мешканців регіону – на безпеку життя в Україні злочинно нехтується. Не дотримується навіть обов'язкова компонента соціальної відповідальності, яка віддзеркалює вимоги суспільства щодо поведінки бізнесу у соціальних територіальних системах і які регламентуються нормативами. Тобто навіть загроза отримання санкцій, що визначає межі обов'язкової компоненти соціальної відповідальності, не зупиняє бізнес перед порушеннями. Це, зокрема, виявляється у невиправдано низьких інвестиціях в охорону праці на підприємствах, неможливістю отримання працівником належного соціального захисту при його неформальному працевлаштуванні.

Питання соціальної відповідальності бізнесу дискутуються досить активно у другій половині ХХ століття, а також у теперішньому часі. Класиками концепції корпоративної соціальної

відповідальності (КСВ) є Г. Боуен, П. Друкер, Р. Акерман, А. Керролл, Ф Котлер та інші. Дискутуються проблеми взаємовпливу КСВ та фінансової ефективності, поєднання концепції КСВ та екологічного менеджменту. Останнє розвивається у світлі відповідності продукції екологічним стандартам у сфері якості. Однак проблема оцінки рівня розвитку екологічної складової КСВ щодо стейкхолдерів є недостатньо опрацьованою.

У методичку, що пропонується для оцінки екологічної складової КСВ в регіонах України, включено три показники, які обраховуються органами державної статистики:

- чисельність зайнятих, які працюють у шкідливих умовах виробництва у % до середньооблікової чисельності штатних працівників;
- викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря (у розрахунку на 1 км² площі регіону);
- обсяги капітальних інвестицій на охорону та раціональне використання природних ресурсів.

Для забезпечення співвимірності показники було стандартизовано з врахуванням їх дії на кінцевий індекс (стимулятори і дестимулятори). Кожний показник ввійшов у розрахунок із відповідним ваговим коефіцієнтом, що було визначено експертним шляхом. Результати розрахунків у проранжованому вигляді представлено на рис.1.

Вищий показник відповідає вищому рівню розвитку КСВ у частині екологічної складової. Слід відзначити, що Волинська та Житомирська області вийшли в лідери завдяки низьким показникам викидів шкідливих речовин в атмосферу, а також порівняно невисокій частці зайнятих, що працюють у шкідливих умовах (біля 20%, що звичайно, є також дуже багато). У Херсонській, Чернівецькій та Закарпатській областях показники працюючих у шкідливих умовах є нижчими (від 7,2 % до 14 % від середньооблікової чисельності штатних працівників). Аутсайдерами за рейтингом є промислові регіони України – Донецька, Дніпропетровська області. Івано-Франківська область несподівано потрапила на четверте з кінця місце з причин значних викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря (14,2 тис. тонн на 1 км² площі при середньоукраїнському показнику 5,1 тис. тонн).

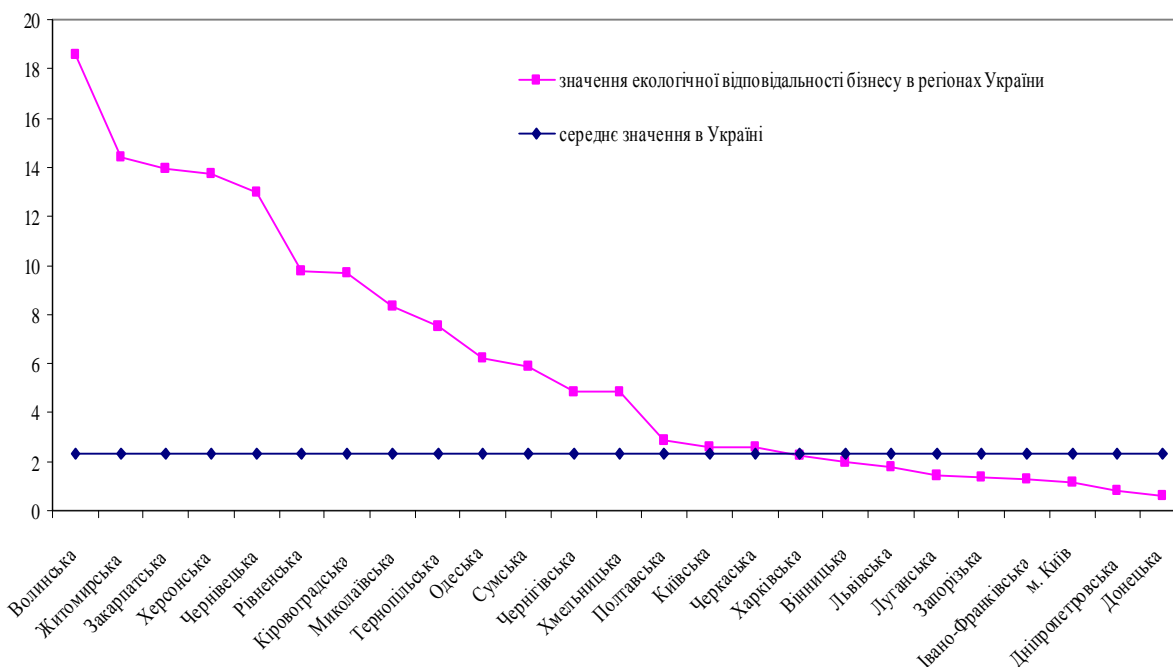

Рисунок 1. Результати оцінки екологічної складової КСВ у регіонах України, 2016 рік

Також розрахунки засвідчили ще одну цікаву тенденцію – розмах показників екологічної складової КСВ в регіонах України. Так, розбіжність між найвищим показником і середнім

становить 16,3 пункти, у той час як відстань до найнижчого регіону у рейтингу – 1,6. Це означає, що є регіони – явні лідери, відрив яких за станом оцінюваних процесів є значним. Очевидно, що такі розрахунки можуть обґрунтувати певні міркування та практичні кроки щодо регіонального розвитку, пріоритетних галузей економіки в регіонах, необхідності вжиття регулятивного впливу на КСВ українських підприємств.

1. Грішнова О. А. *Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків : монографія / О. А. Грішнова, Г. Ю. Міщук, О. О. Олійник. – Рівне : НУВГП, 2014. – 217 с.*
2. Котлер Ф. *Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства/ Філіп Котлер, Ненсі Лі; пер. З англ. С. Яринич. – К. : Стандарт, 2005.*
3. Bowen R. Howard. *Social Responsibilities of the Businessman / Howard R. Bowen. – University of Iowa Press, 1953.*
4. Carroll A. B. 1979. *A three-dimensional conceptual model of corporate performance / A. B. Carroll // Academy of Management Review. — Vol. 4(4). — P. 497—505.*
5. *Corporate social responsibility [Electronic resource]. – Available from: <http://www.asyousow.org/about-us/theory-ofchange/corporate-social-responsibility>.*

Т. М. СТЕПУРА, А. Л. СТЕПУРА

Національний університет "Львівська політехніка"

УКРАЇНО-СЛОВАЦЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА МІГРАЦІЙНА СИСТЕМА: ДО МАРКЕТИНГОВОГО АНАЛІЗУ УМОВ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

© Степура Т. М., Степура А. Л., 2018

Наукова увага до явищ міграції у сучасному світі пов'язана із виникненням нових структурованих та організованих у просторі-часі потоків мігрантів із багаукладною мотивацією переміщень. Наслідки активних міграцій не завжди просто оцінити і вони будуть у будь-якому випадку переоцінені з погляду майбутніх глобальних змін. Тому закономірним є розвиток наукових пошуків у цьому керунку і зрозумілим видається виникнення відносно нових термінів у міграціології, таких як територіальна міграційна система (ТМС), маркетинг асиметрії міграційних процесів, маркетинг міграційної місткості ТМС тощо.

Тракування ТМС базується на понятті територіальної суспільної системи у межах геосферного підходу суспільної географії, яке включає у себе субпідрядні демографічні, соціальні, господарські, екологічні, політичні та інші сфери [1, с. 22]. На основі основних постулатів синтетичної теорії міграції Дугласа Мессі[2] та принципів мережевої економіки вітчизняними науковцями ТМС трактується як сформований в умовах конкретного середовища регіональний ринок праці, який позначений дією міграційно зумовлених договорів і угод [3]. Разом з тим, вважаємо, що в зв'язку з багатоукладністю мотивації переміщень мігрантів, поняття ТМС вже вийшло за межі ринку праці та охоплює такі сфери життєдіяльності як навчання, створення (об'єднання) сім'ї, народження дітей, пошук вищого рівня соціальної безпеки. ТМС виникають на наднаціональному рівні і включають існування державних кордонів у механізм свого функціонування лише як інституційний чинник. Уже кілька десятиліть формується ТМС у географічних межах Україна – Східна Європа, частиною якої є Словаччина.

Проведений авторами маркетинговий аналіз впливу факторів національного середовища на формування україно-словацької ТМС показує, що тут має місце подібна ситуація, як в сусідніх